

Комунальна установа
«Центр професійного розвитку педагогічних працівників
Вінницької міської ради»

РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

в рамках освітнього онлайн-табору «VinBOOT EduCAMP – 2022»,
модуль професійної спільноти вихователів,
асистентів вихователів ЗДО

Спікер
Наталія КРАВЧУК,
вихователь-методист
КЗ «ДНЗ № 3 ВМР»

ЦІННОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:

Оновлений державний стандарт дошкільної освіти (Наказ МО Н України від 12.01.2021 року № 33) року визначає цінностями дошкільної освіти:

- ❖ життя і благополуччя дитини;
- ❖ зміцнення здоров'я дитини: фізичного, психічного та соціального;
- ❖ самоцінність дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;
- ❖ щасливе проживання дошкільного дитинства як передумови повноцінного розвитку дитини та подальшої самореалізації у житті;
- ❖ повагу до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;
- ❖ розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;
- ❖ збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями.

ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ

- це один із видів мистецької діяльності дітей дошкільного віку. В процесі художньо-продуктивної діяльності формується мистецько-творча компетентність, що передбачається у БКДО.

МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- це здатність дитини реалізовувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі емоцій та розвинених почуттів до видів мистецтва, елементарно застосовувати свої мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності.

ВИДИ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ ДІТЕЙ ВІД 2 ДО 7 РОКІВ «ДИТИНА»

free painting — вільне малювання

*пластичне образотворення — створення образів
за допомогою пластичних матеріалів*

конструктивне образотворення (аплікація)

комунікація в мистецтві

ЗМІНА ВЕКТОРІВ У СУЧАСНОМУ ФОРМАТІ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Сучасна мистецька освіта дошкільників, в цілому, та художньо-продуктивне образотворення, зокрема, не такі, якими вони були раніше. Для дітей покоління альфа звична для переважної більшості педагогів-дошкільників методика мистецької освіти не дієва.

Сучасна мистецька освіта дошкільнят не має на меті виховання чи навчання художників, артистів, співаків, танцюристів тощо. Але здібності, якості, компетентності, що формуються і розвиваються в мистецьких видах діяльності, - надважливі і є інструментом творення дитини як особистості та збереження її унікальності.

Теоретично на основі передового педагогічного досвіду та праць провідних науковців розроблено нові вектори розвитку сучасної мистецької освіти дошкільників:

Технічні навички чи емоційно-ціннісне ставлення?

Відтворення чи створення образу?

Інтегративність

Позиція і дії вихователя

ЗМІНА ПРІОРИТЕТІВ У ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Оволодіння дітьми технічними навичками

Формування емоційно -ціннісного ставлення дитини до художньо-продуктивної діяльності - здатності емоційно відгукуватися на прояви краси у довкіллі, побуті, творах мистецтва, цікавитися творами митців, виявляти інтерес та бажання займатися художньо-продуктивною діяльністю, отримувати задоволення від неї.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ

- ❖ безпосередній і систематичний процес спілкування з реальними об'єктами та явищами довкіллі та їхніми мистецькими образами;
- ❖ сприйняття дітьми краси через емоції, переживання;
- ❖ врахування взаємозв'язку та залежності естетичного розвитку дитини від морального, інтелектуального та фізичного;
- ❖ здатність педагога до умілого, тактовного та своєчасного подолання перешкод, які стоять на шляху до пізнання краси.

ПРИЧИНИ, ЯКІ СПОНУКАЮТЬ ВИХОВАТЕЛЯ МОТИВУВАТИ ДІТЕЙ ДО ВІДТВОРЕННЯ ЗРАЗКА

Особистісні причини:

- ❖ відсутність бажання саморозвиватись, оволодівати новими технологіями;
- ❖ відсутність творчості в педагога;
- ❖ низький рівень емпатійності, нечутливість педагога до вражень дітей;
- ❖ недостатність емоційного інтелекту.

Організаційно-педагогічні:

- ❖ традиційний знаннєвий підхід;
- ❖ шаблонність мислення педагога, дотримання стандартних підходів;
- ❖ полегшення в реалізації контрольної-оцінної функції, слідкування за процесом і результатом продуктивної діяльності;
- ❖ захоплення вихователя заняттями інтелектуального спрямування;
- ❖ обмеження в часі (необхідність дотримуватися орієнтовного розподілу часу на процеси життєдіяльності).

ПРИЧИНИ, ЯКІ СПОНУКАЮТЬ ВИХОВАТЕЛЯ МОТИВУВАТИ ДІТЕЙ ДО ВІДТВОРЕННЯ ЗРАЗКА

Соціальні:

- ❖ бажання швидко продемонструвати батькам гарний результат;
- ❖ відсутність командної єдності педагогів ЗДО в реалізації концепції розвитку творчої особистості дитини;
- ❖ недостатня матеріально-технічна база в ЗДО, що спричиняє труднощі в доборі необхідних матеріалів для дитячої творчості;
- ❖ низькій/недостатній рівень кваліфікації педагога;
- ❖ брак фахівців/митців/керівників гурткової роботи.

ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗУ – СУПЕРЕЧИТЬ ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

- Дитина не проживає щасливо процес образу творення.
- Емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва у дитини не формується.
- Дитина не проявляє свої індивідуальні особливості, здібності.
- Власний мистецький досвід у дитини не формується, не розвиваються творчі задатки, таланти.

СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ – ВІДПОВІДАЄ ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Створення дитиною образу в художньо-продуктивній діяльності - це активна емоційна діяльність.

Активність виражається у тому, що перед тим, як образ створити, його потрібно пережити. У дитини накопичується власний мистецький досвід, розвиваються творчі здібності, вона переживає задоволення від процесу образу творення і від його результату.

ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ – ЦЕ ПОТУЖНИЙ ІНТЕГРАТОР В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Проведення відокремлених занять за освітніми напрямками

- ❖ Інтеграція художньо-продуктивної діяльності з іншими видами діяльності: музична, театралізована, пізнавальна, мовленнєва, ігрова тощо.
- ❖ Проведення занять у формі мистецьких зустрічей, арт спілкувань.
- ❖ Заміна монологів педагога на полілоги педагога та дітей.

АРТ ЗУСТРІЧ, МИСТЕЦЬКА ЗУСТРІЧ, ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ - ЦЕ ОСОБЛИВА, ЕМОЦІЙНО ЗОРІЄНТОВАНА ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ОСНОВІ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ПРАКТИЧНА АРТ ЗУСТРІЧ - спрямована на образотворення в різних техніках художньо-продуктивної діяльності, може проводитися у форматі майстерні – «Майстерня художника», «Гончарна майстерня», «Дизайнерська майстерня»

*ТЕОРЕТИЧНА АРТ
ЗУСТРІЧ* - мистецтвознавча

ІНТЕГРОВАНА АРТ ЗУСТРІЧ - ґрунтується на доміантній мистецькій діяльності, яка є її стрижнем. Інші види мистецької діяльності доповнюють основну.

АЛГОРИТМ МИСТЕЦЬКИХ СПІЛКУВАНЬ

- ❖ визначення теми;
- ❖ визначення матеріалу та обладнання;
- ❖ мотивація дітей;
- ❖ рефлексійні тематичні полілоги;
- ❖ визначення методів і прийомів роботи;
- ❖ створення умов для вибору дітьми інструментів створення художнього образу;
- ❖ прийоми стимулювання дітей до створення образу з врахуванням вікових особливостей;
- ❖ формат презентації дитячих робіт;
- ❖ емоційно зорієнтовані прийоми закріплення вражень.

ОРІЄНТОВНІ ЕТАПИ МИСТЕЦЬКИХ СПІЛКУВАНЬ

- ❖ Проективний - входження у тему, вибір дітьми тих засобів, способів дій, за допомогою яких вони будуть творити.
- ❖ Діяльнісний - це вільна творча діяльність дітей та вихователя, вправління в різноманітних альтернативних способах отримання зображень.
- ❖ Результативно-аналітичний - емоційне задоволення від процесу образотворення, мистецька рефлексія.

ІНШІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ

Артпроекти

Ігри

Прогулянки

**Перегляди фільмів,
телепередач, вистав**

**Свята, розваги, фестивалі,
шоу-програми**

Орієнтовні запитання творчого або евристично-пошукового характеру, які доцільно пропонувати дітям у процесі мистецько-педагогічного спілкування

- ❖ *Якій настрій в тебе викликає ця картина? Чому?*
- ❖ *Ким ти уявив себе в цій картині? Чому?*
- ❖ *Відобрази смайликом (кольором, жестами, мімікою) свої емоції.*
- ❖ *Що тобі хочеться зробити після малювання?*
- ❖ *Якби ти був художником, як би ти змінив зміст твору? Якого персонажа, деталь, сюжет додав або прибрав? Які матеріали використав? Чому?*
- ❖ *Якби ти потрапив у цю картину, щоб ти зробив? Твої дії? Щоб міг змінити?*
- ❖ *Що б могла сказати ця річ/картина, якби вона могла говорити?*
- ❖ *Якій настрій був у автора картини, коли він її створював?*
- ❖ *Якби ти був художником, що б ти домалював або навпаки, не намалював на цій картині? Поясни свій вибір.*
- ❖ *Уяви себе автором: як би ти по-іншому назвав картину? Чому?*
- ❖ *Які слова, кольори ти б підібрав до картини(сумна, весела, радісна...)?*
- ❖ *Що тобі здалося найдивнішим у цій картині? Чому?*
- ❖ *Які кольори ти б додав у картину? Чому?*
- ❖ *Зроби із долоньок підзорну трубу або візьми чарівні окуляри, рамку й розглянь найяскравіший епізод картини. Чому саме цей фрагмент привернув твою увагу?*

ЯКІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ЗАСТОСОВУВАТИ?

Наочні методи та прийоми:

паузи споглядання, паузи вслуховування, прийоми «Чарівна рамка», «Підзорна труба», «Бінокль», «Розглядання з різних точок», ведення «Щоденника мистецьких вражень».

Практичні методи та прийоми:

експериментування з матеріалами, інструментами, формами, атрибутами, створення образу в різних видах мистецької діяльності, вправління в мистецьких техніках, ситуації-провокації, метод імпровізації.

Словесні методи та прийоми:

мистецтвознавча розповідь, діалог, полілог, обговорення, заохочення, порада, похвала, комплімент.

ПОЗИЦІЯ ВИХОВАТЕЛЯ

Супровід- співробітництво

Діти та дорослий спільно планують діяльність, це їхня співтворчість. Така позиція вимагає дій, необхідних для наступного самостійного вирішення завдань, пошуку шляхів реалізації творчого задуму.

Супровід- ініціювання

Спрямування дитини до самостійної діяльності, коли пріоритету набуває набуття дитиною досвіду художньо-продуктивної діяльності через відкриття та експериментування.

Яку б позицію не обрав вихователь в залежності від віку та досвіду дітей, визначальним завжди мають бути наступні дії:

- спрямованість на формування ціннісного ставлення до творів мистецтва;*
- розвиток потреби у мистецькій діяльності;*
- запобігання когнітивному насильству й технічній підготовці дітей;*
- надання дитині права вибору у пошуку власного шляху створення художнього образу в художньо-продуктивній діяльності;*
- усвідомлення різниці між мистецтвом (соціально й культурно значущий результат творчості митців-професіоналів, який має мистецьку та історичну цінність) та мистецькою діяльністю дитини (діяльність, у якій пріоритетом є сам процес створення образу);*
- урахування того, що стимулом до мистецької діяльності може слугувати значимий для дитини результат.*

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ

- ❖ У дітей розвивається упевненість і розкутість у діях.
- ❖ Формується активність у самостійному виборі зображувальних матеріалів і розміщенні зображення.
- ❖ Діти оволодівають здатністю аргументувати власні дії, формується самостійність.
- ❖ Розвивається вміння експериментувати із зображувальними матеріалами, проявляти фантазію, художню творчість.
- ❖ Діти мають можливість передавати особисте ставлення до створюваного образу.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ

Діти 2- 4 років:

- ❖ плямографія,
- ❖ малювання долонькою, пальчиком, кулачком, ватними паличками, відтиснення зім'ятим папером, поролоном, сірниковою коробкою, «печатками» тощо.

Діти 6-7 років:

- ❖ кольоровий граттаж,
- ❖ малювання свічкою з прописуванням аквареллю,
- ❖ малювання мильними бульбашками, нитками,
- ❖ поєднання різних техн

Діти 5 років:

- ❖ відбиття листям, малювання жорстким напівсухим пензлем, восковою крейдою чи свічкою,
- ❖ малювання з використанням шаблонів і трафаретів, власної долоні;
- ❖ чорно-білий граттаж, фроттаж,
- ❖ набризк звичайний,
- ❖ монотипія,
- ❖ живопис із розлитих фарб.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ ПЛАСТИЧНОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ

Матеріали: пластилін, глина, полімерна глина, холодна порцеляна, гіпс, різноманітні «Мукосольки» (поєднання борошна та солі: харчове чи солоне тісто, заварне тісто play-don).

Тістопластика (ліплення з солоного тіста).

Пластилінографія (нанесення пластиліну на горизонтальну щільну основу).

Пластилінова мозаїка (ліплення з пластилінових кульок, джгутиків).

Рельєфне та барельєфне ліплення.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ КОНСТРУКТИВНОГО ОБРАЗО ТВОРЕННЯ

Види: предметна, сюжетна, декоративна.

Матеріал: серветки, папір, тканина, природний матеріал, нитки, залишкові матеріали тощо.

Техніки: обривна, модульна, долонькова, об'ємна, симетрична, стрічкова, силуетна, колаж, мозаїка, витинанка, декупаж, квілінг, торцювання.

КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО

Важливою складовою технології художньо-продуктивного образотворення є комунікація через мистецтво живопису. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина» рекомендує розпочинати таку роботу із старшими дітьми.

Добираючи твори живопису, варто враховувати:

- ❖ доступність тематики картин і їх зв'язок із життєвим досвідом дітей;
- ❖ відображення в картинах різних аспектів буття людини;
- ❖ художній стиль і яскравість образів;
- ❖ моральну спрямованість змісту картин;
- ❖ кількість об'єктів для сприймання та обговорення.

САМОСТІЙНА ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

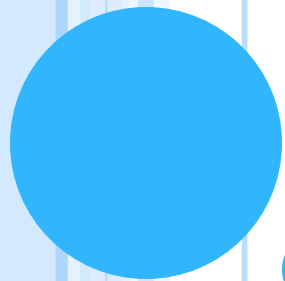
САМОСТІЙНА ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ – це специфічний спосіб мистецької діяльності дітей, зумовлений природною потребою дошкільнят в інтимізації буття (усамітненні).

Дитина повинна мати місце, час та матеріали, щоб усамітнитися.

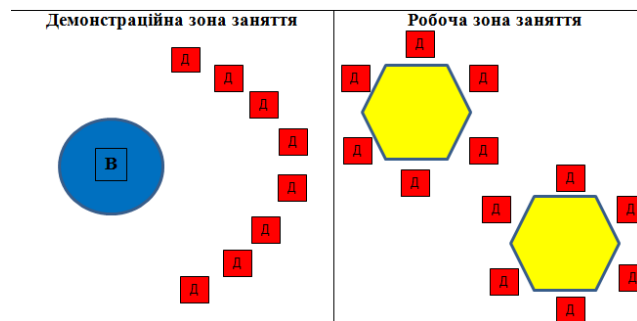

Розгортається за ініціативою дітей, відповідає їхнім інтересам та потребам, вимагає особливого ставлення дорослого, його педагогічного супроводу.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ПАРЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ

- ❖ авторська технологія Людмили Шульги «Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання»,
- ❖ авторська технологія Людмили Шульги «Світ у картинах художників»,
- ❖ авторська методика Світлани Циганової «Образотворча діяльність – джерело естетичних емоцій та розвитку дітей раннього віку»,
- ❖ парціальна програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості», автори Ростислава Борщ, Дар'я Самойлик,
- ❖ адаптовані арт техніки.

ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ З РОДИНОЮ

Тісна взаємодія з батьками з питань розвитку дитячої творчості є необхідною умовою розкриття творчого потенціалу дитини. Підтримка батьками художньо-продуктивної діяльності дитини може відбуватися шляхом:

- ❖ заохочення бажання дитини займатися малюванням, аплікацією, ліпленням;
- ❖ спостереження, позитивна оцінка та підтримка мистецьких вподобань дитини;
- ❖ схвалення вільного самовираження дитини в самостійній художній діяльності;
- ❖ участь в експериментуванні з різними зображувальними матеріалами;
- ❖ позитивна реакція на дитячі малюнки, вироби, створення портфоліо творчих робіт;
- ❖ влаштування сімейних свят, розваг з використанням мистецьких видів діяльності;
- ❖ відвідування з дитиною, зокрема й онлайн, виставок, музеїв, галерей;
- ❖ активна участь у мистецьких проектах, святах, розвагах, конкурсах, майстер-класах, інших формах мистецької діяльності, що організовує заклад дошкільної освіти;
- ❖ створення умов для виявлення мистецької компетентності у житті й побуті.

Надання пріоритетності формуванню емоційно-ціннісного ставлення дошкільників до художньо-продуктивної діяльності перед формуванням їхніх технічних навичок та теоретичних знань

Позиція педагога в процесі художньо-продуктивної діяльності

Спонування дітей до активного образу творення різноманітними техніками художньо-продуктивної діяльності та відхід від відтворення зразків вихователя

Відхід від звичної форми проведення занять з художньо-продуктивної діяльності і перехід до мистецько-педагогічних спілкувань та інших сучасних форм організації освітньої діяльності дошкільників

Оновлення основних векторів організації художньо-продуктивної діяльності ефективно та цілісно реалізують цінності дошкільної освіти

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти), 2021.

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>

2. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), 2021.

<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

3. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина». Київ-2020 рік.

4. Методичні рекомендації до освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина». Київ-2021 рік.

5. Дитина у світі мистецтва. О. Половіна, щомісячний науково-методичний журнал МОН У «Дошкільне виховання», 2021, №2

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/02/22/Dytyna%20u%20sviti%20mystetstva.pdf>

5. Державний стандарт дошкільної освіти: Особливості впровадження / Упоряд: С.Г.Косенчук; І.М.Новік, О.В.Венгловська, Л.В.Куземко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021

6. Тетяна Андронова, Олена Половіна. Артосвіта дошкільників — емоції + творчість. Журнал «Вихователь-методист» № 6, 2020 рік.

7. Інтернет-ресурси: картинки, стокові фото.

